

Nr 40.

Ankom till riksdagens kansli den 25 oktober 1940 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående placering i löneklass av vissa statstjänstemän.

(2:a avd.)

I propositionen nr 39 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden den 20 september 1940, föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till vad i statsrådsprotokollet anförts utfärda de bestämmelser angående tillämpningen av 11 § 1 mom. avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, som må finnas erforderliga.

I 11 § 1 mom. *nyssnämnda avlöningsreglemente*, sådant detsamma lyder enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 367), stadgas följande:

»Om den, som från icke-ordinarie befattning vinner befordran till ordinarie tjänst, innehar sådan anställning i statens tjänst, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten, må för bestämmandet av hans begynnelselön i denna tjänst och sedermera för hans uppflyttning till högre löneklass tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han efter fyllda 18 år i en följd innehåft dylik anställning.»

Vid tullverket har detta stadgande — efter anvisningar från statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd — tillämpats så, att anställning i en följd ansetts föreligga, även om under anställningstiden tjänstgöring fullgjorts allenast periodvis. Därvid hava samtliga perioder, varunder en mot den tillträdda befattningen svarande tjänstgöring fullgjorts, sammanlagts samt, efter avdrag av tre år, räknats vederbörande befattningshavare till godo för bestämmande av löneklass.

Sedan kammarrätten den 25 november 1936 i visst ärende meddelat utslag av innebörd, att vederbörande befattningshavare skulle få tillgodoräkna tid, varunder han såsom icke-ordinarie åtnjutit sjukledighet, ingåvo över 1,500 ordinarie befattningshavare i olika tjänstegrader vid tullverket likalydande ansökningar till generaltullstyrelsen med anhållan om den förbättring i löneklassplaceringen, vartill de med tillämpning av berörda utslag vore berättigade, samt om retroaktivt utbekommande av viss skillnadslön.

Av dessa ansökningar upptog styrelsen den 2 maj 1938 ett tiotal, representerande olika typfall, till prövning, varvid styrelsen fann de prövade ansökningarna ej föranleda någon styrelsens åtgärd. I sju av dessa fall anfördes

besvär hos kammarrätten, som genom vissa i januari och februari 1940 meddelade utslag fann intet av besvären kunna vinna bifall. Av motiveringen till dessa utslag framgår emellertid, att kammarrätten, såvitt angår icke-ordinarie anställning före år 1923 eller anställning såsom extra befattningshavare efter ingången av samma år, ansett anställning i en följd föreligga först från den tidpunkt, efter vilken tjänstgöring mera stadigvarande fullgjorts. Den efter anställningsdagen infallande allenast periodvisa tjänstgöringen borde således enligt kammarrättens mening icke medräknas.

I anledning av denna kammarrättens ståndpunkt har *generaltullstyrelsen* ansett sig böra taga under övervägande, om och i så fall i vilken omfattning utslagen nödvändiggjorde en jämkning i den praxis, som styrelsen vid meddelande av beslut rörande löneklassplaceringar och löneklassuppflyttningar hitintills följt.

Därvid har styrelsen kommit till den uppfattningen, att övervägande skäl talade för att en omprövning av tjänstemännens hittillsvarande löneklassplaceringar icke borde ske och att en omräkning av deras löneklassplaceringar vid blivande befordringar eller löneklassuppflyttningar ej heller borde äga rum, allt för så vitt icke särskild ansökning om sådan omprövning eller omräkning föreläge. I anslutning till denna uppfattning har *generaltullstyrelsen* i skrivelse den 11 juni 1940 hemställt, att vid redan verkställda löneutbetalningar, som föranletts av *generaltullstyrelsens*, med ledning av nämnda praxis meddelade beslut om placeringar i löneklass måtte få bero samt att vid framtida beslut om löneklassplaceringar någon omräkning av tidigare beslutade löneklassplaceringar icke måtte i anledning av kammarrättens förberörda, under år 1940 givna utslag behöva vidtagas i annat fall, än där vederbörande tjänsteman påkallade en sådan omräkning.

I sin skrivelse har *generaltullstyrelsen* även erinrat om, att riksdagens år 1939 församlade revisorer i anslutning till, bland andra, de här omhandlade fallen ifrågasatt, huruvida icke de skilda uppfattningar, som hos olika myndigheter gjorde sig gällande beträffande tillämpningen av ifrågasvarande tillgodoräkningsbestämmelser borde föranleda en överflyttning till Kungl. Maj:ts avgörande av frågor angående tillgodoräkning enligt de före den 1 juli 1939 gällande avlöningsbestämmelserna (berättelsen del I, § 35) samt att riksdagens statsutskott tillstyrkt skrivelse till Kungl. Maj:t om omedelbara åtgärder i sådant syfte (utl. nr 196).

Över *generaltullstyrelsens* framställning hava utlåtanden avgivits av *riksräkenskapsverket* och *statskontoret*. Ämbetsverken hava därvid uttalat sig för bifall till framställningen men tillika framhållit, att ärendet borde underställas riksdagens prövning. Statskontoret har därjämte anfört, att då liknande fall kunde förekomma även på andra håll inom förvaltningen, det syntes lämpligt, att riksdagens medgivande till frågans lösning på föreslaget sätt gäves generell räckvidd.

Departementschefen yttrar för egen del bland annat:

Vid tillämpningen av 11 § 1 mom. avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande

den civila statsförvaltningen, sådant författningsrummet lyder enligt kungörelse den 15 juni 1922 (nr 367), har generaltullstyrelsen hittills, i anslutning till den ståndpunkt statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd intagit i frågan, utgått från, att anställning i en följd föreligger även i de fall, då tjänstgöring allenast periodvis fullgjorts under anställningstiden. För tillgodoräkningen ha tjänstgöringsperioderna sammanlagts, varefter tre år författningsenligt avdragits. Den ställning kammarrätten intagit i de förut berörda prejudikaten innebär i motsats härtill, så vitt angår tullverket, att anställning i en följd i vissa fall anses föreligga först från och med den tidpunkt, efter vilken tjänstgöring mera stadigvarande fullgjorts. Vissa ytterligare skiljaktigheter torde föreligga mellan kammarrättens ståndpunkt och av generaltullstyrelsen hittills tillämpad praxis. Anledning att närmare beröra dessa olikheter föreligger dock icke här; i övervägande antalet fall torde den metod, kammarrätten godtagit, vara mindre förmånlig ur tjänstemännens synpunkt.

Med anledning av kammarrättens ifrågavarande prejudikat har generaltullstyrelsen ansett sig böra överväga, huruvida omprövning nu bör ske av tjänstemännens nuvarande löneklassplaceringar, eventuellt med återbetalningsskyldighet för tjänstemännen. I likhet med generaltullstyrelsen och remissmyndigheterna anser jag en sådan omprövning icke böra ske inom tullverket och ej heller inom annan gren av statsförvaltningen, där liknande anställningsförhållanden råda och där samma praxis tillämpats som vid tullverket. Ej heller bör enligt min mening i anledning av kammarrättens prejudikat omräkning äga rum vid blivande befordringar eller löneklassuppflyttningar. Givetvis står det dock vederbörande tjänsteman fritt att påkalla omprövning av hans löneklassplacering.

Det synes lämpligt, att tillfälle beredes riksdagen att yttra sig i de här behandlade frågorna. I den mån så befinnes erforderligt torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda särskilda bestämmelser i ämnet. Härtill bör riksdagens bemyndigande inhämtas.

I anledning av generaltullstyrelsens erinran om att 1940 års lagtima riksdag ifrågasatt överflyttning av avgörandet i tillgodoräkningsfrågor till Kungl. Maj:t, framhåller departementschefen slutligen, att detta spörsmål för närvarande vore under utredning hos allmänna lönenämnden.

Utskottet delar departementschefens uppfattning, att en omprövning av nuvarande löneklassplaceringar inom tullverket eller andra grenar av statsförvaltningen, där liknande anställningsförhållanden råda och samma praxis tillämpats, icke bör ske i andra fall än då vederbörande tjänsteman så påkallar. Detsamma gäller beträffande omräkning vid blivande befordringar eller löneklassuppflyttningar. Utskottet tillstyrker därför, att Kungl. Maj:t bemyndigas att i dessa hänseenden utfärda de bestämmelser, som kunna befinnas erforderliga.

Utskottet.

Vad angår det i statsrådsprotokollet berörda spörsmålet om överflyttning till Kungl. Maj:t av beslutanderätten i vissa tillgodoräkningsärenden, må erinras om att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 juni 1940 (nr 388) anhållit, att Kungl. Maj:t ville vidtaga omedelbara åtgärder i syfte att få frågor om tillgodoräkning av icke-ordinarie anställning för uppflyttning i löneklass direkt underställda Kungl. Maj:ts prövning. Enligt vad utskottet in-

hämtat har allmänna lönenämnden, till vilken ärendet överlämnats för närmare utredning, numera avgivit förslag till de bestämmelser, som erfordras för genomförandet av en dylik ordning. Det torde under sådana förhållanden kunna förväntas, att denna fråga under den närmaste tiden skall erhålla sin lösning.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att — i anslutning till vad i statsrådsprotokollet över finansärenden den 20 september 1940 anförts rörande omprövning och omräkning av vissa statstjänstemäns löneklassplaceringar — utfärda de bestämmelser angående tillämpningen av 11 § 1 mom. avlösningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, som må befinnas erforderliga.

Stockholm den 25 oktober 1940.

På andra särskilda utskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Gabrielson*, *von Stockenström*, *Ström* i Lidköping, *Heiding*, *Berling*, *Larsson* i Varberg, *Anderberg*, *Ekströmer*, *Andersson* i Rixö och *von Heland*; samt

från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Törnkvist*, *Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Tungelsta, *Närlinge*, *Lindberg* i Umeå, *Carlström*, *Lundberg*, *Ericsson* i Sörsjön, *Pettersson* i Rosta, *Karlsson* i Munkedal och *Eriksson* i Frägsta.